

X Ex A

[58]

N.M:s Nögledd
T.M. utst. 1948

Lodjur. Skulptur i stengods av Michael Schilkin, Arabia.

FINLANDIA

Utställning i Nordiska Museet

2—14 mars 1948

Kortfattad orientering.

DEN UTSTÄLLNING AV FINSKT KONSTHANTVERK, som Konstflitföreningen i Finland i samband med Finlandsveckan har ordnat i Nordiska museets nya utställningssal, omfattar keramik, glas, ryor och belysningsarmatur, allt tillhörande den senaste tidens produktion. Utställare är den stora keramikfabriken Arabia i Helsingfors, Finlands tre förnämsta glasbruk, Notsjö, Riihimäki och Iittala, armaturfabriken Taito samt några av Finlands kända textilkonstnärer under Handarbetets Vänners egid. Några ord om utställarna skall här lämna orientering åt besökaren.

Arabia är Nordens största tillverkare av keramik. Dess dagsproduktion uppgår till gott och väl 100.000 kg, varav omkring hälften exporteras. Det är naturligtvis enkla bruksvaror, alltså konstindustriella massprodukter, som bildar den överväldigande majoriteten i denna stora massa. Men fabriken har en kunnig och ambitiös konstnärlig ledning, som vid sidan av standardproduktionen bedriver ett högtstående kvalitetsarbete, där framför allt stengodset kommer till heders. Kurt Ekholm, som är Arabias konstnärlige ledare, delar äran av fabriken konstnärliga framgångar med en rad framstående keramiker, av vilka de flesta finns representerade i vår utställning.

Av stengodset tilldrar sig Michael Schilkins figurskulpturer omedelbar uppmärksamhet. Han är numera ett av Nordens främsta namn på keramikens område och är i Sverige representerad bl. a. genom sin stora figurrelief i Statens Hantverksinstitut. Vaser, skålar och fat i stengods har signerats av Aune Siimes, Toini Muona och den nyss nämnde Schilkin. Ett intressant inslag i Arabias produktion bildar de utsökta små pjäserna av porslin, signerade av Friedl Kjellberg, samt Aune Siimes' halsband i biskvi.

I stengodset har man tillfälle att beundra konstnärernas utnyttjande av glasyrens färg och dess inneboende förmåga att verka tilltalande även vid beröring.

Fajansreliefer av Birger Kaipiainen och Rut Bryk representerar en målerisk sida av keramiken. De är avsedda att pryda väggar eller att monteras som bordsskivor. Några smärre stengodspjäser är gjorda av de yngsta medlemmarna av Arabias konstnärstab, Hilikka Mekri och K. Salmenhaara, som nu för första gången förekommer på en utställning utom Finland.

Iittala glasbruk, som endast gör konstglas och enkla servisglas, har till sig knutit namnen Tapio Wirkkala, Gunnel Nyman och Kaj Franck (vilken även arbetar för Arabia). Vaser och skålar av Wirkkala och Franck dominerar brukets utställning.

Gunnel Nyman har väl just nu uppmärksamheten riktad på sig som en uppåtgående stjärna inom finsk glaskonst. Hon arbetar även för *Notsjö* glasbruk, som med sina 150 år på nacken kan tävla med våra svenska glasbruk i fråga om traditioner. Bruket sysslar så gott som uteslutande med konstglas. Den egendomliga teknik som åstadkommer sinnrika mönster av blåsor inne i glasmassan har på Notsjö firat triumfer i sådana pjäser som »Brudslöjan» och »Pärlbandet».

Riihimäki glasbruk, som utom konstglaset framställer bruksglas av enklare slag såsom flaskor etc., har flera framstående namn på sin konstnärliga avdelning. På utställningen visas servisglas av Helena Tynell och Gunnel Nyman samt konst- och prydnadsglas signerat av dessa två konstnärer samt Arttu Brummer. Även slipad dekor förekommer på Riihimäkis pjäser, framför allt på Helena Tynells servisglas och vaser. Gunnel Nyman och även Arttu Brummer använder i vissa fall slipstenen för att av ett neutralt ämne modellera fram formen.

AB Taito i Helsingfors har med Paavo Tynell som chef och konstnärlig ledare tillverkat vacker belysningsarmatur, som dels på ett nytt sätt utnyttjat gamla erfarenheter och dels beträtt nya vägar. Tynell arbetar gärna i mässing, varpå hans stora armatur för Suomi House i New York och hans »Snöflingekrona» för svenske ministrarnas i Helsingfors bostad är goda exempel. Han använder gärna glas- och porslinsskärmar för sin mera påkostade

hemarmatur, som representeras av en takkrona och en serie lampetter. Taito gör även metallarbeten i mindre format, såsom askkoppar, skålar etc.

I den *finska ryan* förenas nedärvd vävkonst och modern finsk färghållning och formgivning på ett sätt som söker sin like inom andra grenar av konsthantverket. Den tunga mustiga färgen, de stora mönstren, figurala såväl som geometriska, har samma ursprunglighet och kraft som de sedan länge beundrade gamla finska bonderyorna. Men något nytt har tillkommit; det moderna måleriets uttrycksfulla färgkonst har försett textilkonstnärerna med nya uttrycksmedel. Utställningen visar ryor av Eva Brummer, Heli Vuori, Vappu Niittylä, Toini Nyström, Rut Bryk och Viola Gråsten, vilka tillsammans representerar det bästa av modern finsk textilkonst.

Bengt Bengtsson